

Elise Angermo Fossland

Medias dekning av kvinner i idretten

En kvantitativ innholdsanalyse av VG og
Aftenpostens sportsdekning med fokus på kjønn

Bacheloroppgave i Medievitenskap

Veileder: Ewa Morsund

Mai 2020

Elise Angermo Fossland

Medias dekning av kvinner i idretten

En kvantitativ innholdsanalyse av VG og Aftenpostens sportsdekning med fokus på kjønn

Bacheloroppgave i Medievitenskap
Veileder: Ewa Morsund
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Nordmenn er født med ski på beina, feiret som det var 17. mai da Norge slo Brasil i 1998 og forventer edelt metall hver gang håndballkvinnene er i mesterskap. Nordmenn er sportsinteressert. Media har ansvaret for å dekke denne sportsinteressen og prestasjonene til våre beste kvinner og menn. Denne oppgaven har søkt å finne svar på hvordan norske medier prioriterer kvinnelige og mannlige idrettsutøvere. Papiravisene til VG og Aftenposten er brukt i en kvantitativ innholdsanalyse for å finne svar på oppgavens problemstilling.

Oppgaven finner resultater som samsvarer med tidligere forskning om at kvinneidrett marginaliseres i media. I tillegg skriver kvinnelige journalister mest om de kvinnelige utøverne. Det kan derfor tenkes at det ville blitt mer omtale av kvinnelige idrettsutøvere dersom den kvinnelige sportsjournalistandelen hadde vært høyere enn 11,6 prosent.

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Aktualisering	3
1.2 Tidligere forskning	4
1.3 Oppgavens formål og oppbygning	4
2. Teoretisk rammeverk	5
2.1 Symbiosen mellom sport og medier	5
2.2 Sportifisering	6
2.3 Medias makt	6
2.4 Hypoteser	7
3. Metode	7
3.1 Valg av metode og datamateriell	7
3.2 Variabler	8
3.2.1 Kjønn	9
3.2.2 Avis	9
3.2.3 Journalist	9
3.2.4 Lengde på sak	9
3.2.5 Kjønn på forsiden	9
3.2.6 Innhold	10
3.3 Reliabilitet, validitet og generaliserbarhet	10
4. Analyse	11
4.1 Tabeller	12
5. Drøfting	16
5.1 Hovedfunn	16
5.2 Sekundærfunn	17
5.2.1 Kvinner som pynt på TV-skjermen	17
5.2.3 Kvinnens gode prestasjoner vs. herrers svake	18
5.2.4 Kvinner og det utenomsporslige	18
5.2.5 Jenter vs. herrer	19
6. Avslutning	19
7. Litteraturliste	21

1. Innledning

1.1 Aktualisering

[...] For om du er mest interessert i å følge med på menn – så kan du kanskje delvis skyldes på oss pressefolk også. Norske Sportsjournalisters Forbund har for tiden 475 medlemmer – under ti prosent er kvinner. Antagelig har samtlige av oss laget en overskrift med Northug, mens da tidligere visepresident i Norges Fotballforbund – Hege Leirfall Ingebrigtsen ble styreleder i Bodø/Glimt, skrev flere medier – også vi i NRK – at RBK-trenerens *kone* fikk jobben (NRK Sport, 2017, 4:04)

Sitatet er hentet fra en video NRK sport sine Facebook-sider i desember 2017 og er et eksempel på hvordan kvinner tilknyttet idretten kan ende opp med å bli omtalt i norsk presse. Videoen satte spørsmålstegn ved likestilling i idrett i Norge. Med undertittelen «har kvinner like store muligheter som menn til å lykkes i norsk idrett?» fremhevet videoen blant annet hvordan sportsjournalister skriver om kvinner i idrett, og stilte i tillegg spørsmål om man får muligheten i norsk idrett fordi man er god, eller om man blir god fordi man får muligheten (NRK Sport, 2017).

I november 2019 ble det meldt om at andelen kvinnelige sportsjournalister var rekordhøy og for første gang var denne andelen på over 10 prosent, og at den nå lå på 11,6 prosent (Aarli-Grøndalen, 2019). Av totalt 500 medlemmer utgjorde kvinnene 59 av disse (ibid.). Avisene denne oppgaven vil ta for seg hadde per 6. desember 2019 henholdsvis 4 av 23 (VG) og 1 av 5 (Aftenposten) kvinnelige sportsjournalister (Lindebø, 2019). Mette Bugge, Aftenpostens eneste kvinnelige sportsjournalist mener «[...] det er for få, og at det er trist, både for redaksjonene og for idretten» (ibid.). Samme artikkel tar opp flere spørsmål på hva som kan skje når sportsjournalistikken er så mannsdominert som den er:

Hvilket stoff blir plukka ut og hvordan blir det vinkla? Hvordan er det for kvinnelige sportsutøvere som for det meste blir intervjuet av menn? Hvordan leser kvinnelige mottakere disse sakene? Hva gjør det med interessen for sport blant kvinner, altså 50 prosent av leserne? (Lindebø, 2019).

Denne artikkelen fikk meg til å tenke mer over dette temaet, og om det er andre spørsmål som også kan være aktuelle å stille når andelen kvinner er så lav i sportsjournalistikken. Er det slik at kvinnelige sportsjournalister ofte ender opp med å skrive om kvinnelige idrettsutøvere? Kan det tenkes at en høyere kvinneandel av sportsjournalister ville ført til mer omtale i sportsjournalistikk for kvinner? Oppgavens hovedproblemstilling vil være: «*hvordan dekker Norges to største aviser kvinneidretten?*» og vil presentere tre hypoteser.

1.2 Tidligere forskning

At kvinneidrett marginaliseres i media er ikke et tema som nylig har blitt tatt opp. Croteau og Hoynes (2019, s. 249) skriver at det i over 25 år er blitt gjort forskning på både mengden dekning kvinnesporten har fått i tillegg til hvilken kvalitet og type dekning dette er. Studiene er gjort i Amerikansk media, men gir et bilde av utviklingen dekningen har hatt, og hvilken progresjon som er gjort på området. Tidlig forskning viste at dekningen av kvinneidrett var svært mangelfull, og det som faktisk ble skrevet og sagt om kvinnene var tydelig sexistisk (ibid.).

Senere studier av i medias dekning av kvinneidrett viser at innholdet dog har skiftet retning i senere tid. Saker som bagatelliserer og seksualiserer kvinnelige idrettsutøvere er nå heldigvis sjeldent å finne (Croteau og Hoynes, 2019, s. 250). I stedet har det blitt et nytt fokus; å understreke deres roller som mødre, koner og kjærester (ibid.).

I de 25 årene av våre undersøkelser av mannlige idrettsutøvere i media, inkluderte de sjelden – om noen gang – diskusjoner om menn som fedre, ektefeller eller kjærester. Til tross for at de anerkjente sportslige prestasjoner av kvinner, fortsatte denne rammen å marginalisere kvinner ved å understreke deres tilknytning til konvensjonelle og stereotypiske rolle som koner, mødre eller kjærester (Musto et al, 2017, som sitert i Croteau og Hoynes, 2019, s. 250).

På tidlig 2000-tallet kunne man lese om at det var en stor økning i antall kvinner og jenter som aktivt deltok eller som en gang har deltatt i organisert idrett (Croteau og Hoynes, 2019, s. 250). Likevel økte ikke mediedekningen av kvinneidrett, og forskning viste at sportsjournalistikken fortsatt var svært dominerende av menn, noe som gjaldt i de aller fleste idretter (ibid.).

I 2007 ble det meldt at kvinneidrett utgjorde 11 prosent av sportsrapporteringen i media, en utvikling som hadde stått stille siden 70-tallet (Duesund, Nord & Aarnes, 2007). I 2014 meldte medieforsker Liv Iren Hognestad at nesten 75 prosent av idrettssakene i henholdsvis Fædrelandsvennen, Agderposten og Stavanger Aftenblad, handlet om menn (Sellevoid og Raustøl, 2014). Kvinneandelen lå på mellom 9 og 14 prosent (ibid.).

1.3 Oppgavens formål og oppbygning

Denne oppgavens hovedfokus vil være å se på norske riksmediers prioritering av kjønn når det kommer til artikler som omhandler sport. Media har en viktig posisjon i vårt samfunn og blir med den grunn ofte kalt «den fjerde statsmakt» (Aalberg & Elvestad, 2012, s. 95-96). Det er ønskelig at norske medier skal være objektiv og at journalistene skal gi et bredt nyhetsbilde som

også skal speile selve befolkningen. Oppgavens formål er svare på problemstillingen om hvordan Norges to største aviser dekker kvinneidretten, samt å bekrefte eller eventuelt avkrefte oppgavens tre hypoteser. I tillegg er det ønskelig at oppgaven bidrar i debatten rundt promotering av kvinneidretten, og at den stiller spørsmålet om media kan gjøre mer for å skape blest og interesse rundt kvinnelige idrettsutøvere og deres prestasjoner. Jeg har ikke klart å finne tidligere forskning som går ut på å undersøke om kvinnelige sportsjournalister skriver mer om de kvinnelige idrettsutøverne enn de gjør om herrene. Dette er potensielt ny kunnskap om et allerede etablert tema.

Oppgaven vil fokusere på en tidsperiode på 4 uker fra 1. november til 29. november 2019, og vil bestå av papiravisene til VG og Aftenposten. Valget av aviser er tatt på bakgrunn av at disse to er Norges mest solgte papiraviser (Jor, 2019). Oppgaven vil først gjøre rede for det teoretiske rammeverket, for så å gå videre til metodekapittelet. Her vil det bli presentert hvordan datamaterialet er samlet inn, hvorfor kvantitativ metode er brukt og ikke kvalitativ, og hva som er styrkene og svakhetene ved den valgte metoden. I analysedelen vil oppgaven presentere datamaterialet, forklare, redegjøre og vurdere oppgavens funn. Datamaterialet vil her bli presentert i tabeller for å gi en god oversikt over hva som har blitt gjort. Til slutt vil det bli drøftet rundt oppgavens funn, om resultatene avkrefter eller bekrefter oppgavens tre hypoteser og om eventuelle andre funn er interessant. Avslutningsvis vil det bli gitt et kort sammendrag for så å presentere hvordan temaet kan utvides og forskes videre på.

2. Teoretisk rammeverk

Denne delen av oppgaven skal ta for seg ulike teoretiske begreper som er relevant for oppgavens tema og problemstilling. Media og sport er på mange måter avhengige av hverandre

2.1 Symbiosen mellom sport og medier

Knut Helland er professor i medievitenskap, og har publisert en rekke artikler og bøker om medier og sport (UiB)¹. Helland (2004) beskriver forholdet mellom sport og media som en «symbiose». Symbiose er et naturvitenskapelig begrep som skildrer samlivet mellom to individer av ulike arter, og som begge har nytte av dette samlivet (ibid.). Et idrettsarrangement uten noen form for mediedekning i forkant, kan oppleve svakere publikumstall og dermed lavere inntekter. Om det er regionale eller nasjonale begivenheter er det alltid positivt med mediedekning i forkant for å skape blest om arrangementet. Helland skriver også om sports-

¹ <https://www.uib.no/en/persons/Knut.Helland>

/mediekomplekset, som ble etablert i Norge på 1970- og 1980-tallet. Dette komplekset bidro blant annet i årene som kom til at fotballen i Norge fikk en dobling av inntektene grunnet kommersialiseringen av media (ibid.). I artikkelen «Sport som attraksjon: Symbiosen mellom fotball og medier», som tar utgangspunkt i hans egen studie fra boka «Sport, medier og journalistikk. Med fotballandslaget til EM» skriver Helland (2004) avslutningsvis: «Egentlig er det sportsredaksjonene som skal ta seg av sportsnyhetene, men sportsredaksjonene bruker i stor grad sine sendinger til å «bygge» idrettene som attraksjoner mer enn de bedriver kritisk journalistikk på feltet. Dette gjelder også avisene».

2.2 Sportifisering

Eide (2000, s. 191) refererer til Allern som bruker ordet «sportifisering» om utviklingen som skjer med at flere og flere aviser har sport som sitt viktigste område, og mener at ordet er like velegnet som «tabloidisering». Fire av ti aviser i Verdikommisjonens² undersøkelse hadde sport som sitt viktigste dekningsområde (Eide, 2000, s. 191). Én avise hadde sport på andreplass over prioriteringer, mens tre aviser hadde sport som det tredje mest viktige tema (ibid.). Disse tallene er svært interessante da det kom frem at sporten *ikke* var området leserne brydde seg spesielt mye om. Eide argumenterer for at en av grunnene til dette kunne være at 19 av 20 sjefsredaktører i denne perioden var menn (ibid.).

2.3 Medias makt

Media har makt til å på virke publikum, og blir ofte referert til som «den fjerde statsmakt» og den kritiske makt (Aalberg og Elvestad, 2012, s. 96). Media skal representere folket og gjøre oss oppmerksom på samfunnet rundt oss. De opptrer gjerne som folkets vakthund, og har et ansvar på å følge med på hva de andre tre statsmaktene bedriver med. Aalber og Elvestad (2012, s. 98) skriver at *dagsordenfunksjonen* er et begrep som viser til at «media gjerne bestemmer hva som får offentlig oppmerksomhet og blir gjenstand for diskusjon både blant samfunnsborgere og blant de ulike elitene». Media forer oss ikke med meningene vi skal ha, men hvilke saker vi skal ha meninger om. Media har med andre ord en stor makt over sine lesere, lyttere og seere. Dersom ulike temaer ikke blir gjort relevante av media, er det mindre sannsynlighet for at vi vil sette oss inn i disse temaene. Her kan NRK sport sin video fra 2017 også trekkes inn. Det blir her stilt spørsmålet: «Blir du god fordi du får sjansen, eller får du sjansen fordi du er god?» (NRK Sport, 2017, 1:27). Dette kan overføres til oppgavens tema ved

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/verdikommisjonens-sluttrapport/id2567979/>

å spørre: skrives det mindre om kvinner i idrett fordi det er mindre interesse, eller er det mindre interesse fordi det skrives mindre om kvinner i idretten?

2.4 Hypoteser

På bakgrunn av oppgavens tema og tidligere forskning er det utviklet tre hypoteser:

Hypotese 1 (H1): Antall artikler om menn vil være i overtall, med en andel på over 70 prosent.

Hypotese 1 er utviklet på bakgrunn av den tidligere forskningen som oppgaven trekker frem, med en andel av saker om herreidrett som lå på 75 prosent. Tallet i hypotesen er noe lavere, da andelen kvinnelige sportsjournalister har steget noe siden disse funnene.

Hypotese 2 (H2): Kvinnelige journalister skriver oftere om kvinnelige utøvere enn mannlige utøvere. Denne hypotesen er gjort på bakgrunn av en personlig antakelse, og ikke tidligere forskning.

Hypotese 3 (H3): Artikler om menn får oftere større spalteplass enn artikler om kvinner. I likhet med H2 er denne hypotesen formulert på bakgrunn av en personlig antakelse.

3. Metode

Dette kapittelet vil presentere grunnlagene for bruk av metode i tillegg til å gjøre rede for det aktuelle datamaterialet som oppgaven bygger på. Variablene vil i tillegg bli presentert og det vil bli argumentert for hvorfor akkurat disse variablene ble valgt til oppgaven.

3.1 Valg av metode og datamateriell

Oppgaven har tatt i bruk kvantitativ metode for å vise fordelingen av kjønn i VG og Aftenposten. Den kvantitative innholdsanalysen er gjort på bakgrunn av materiale som går over en 4-ukers periode, 1. november 2019 til 29. november 2019. McQuail (2010, s. 360) siterer Berelson hvor han beskriver en «empirisk orientert paradigme» ofte representert gjennom tradisjonell innholdsanalyse som «en forskningsteknikk for en objektiv, systematisk og kvantitativ beskrivelse av det åpenbare innholdet i kommunikasjon». Tradisjonell innholdsanalyse er den tidligste, mest sentrale og fortsatt mest brukte forskningsmetoden (McQuail, 2010, s. 362).

En kombinasjon av kvantitativ og kvalitativ tilnærming vil i mange tilfeller være det mest gunstige, men grunnet oppgavens lengde ble det vurdert at kvantitativ metode ville gi mest aktuell data å jobbe ut i fra. Dersom oppgavens problemstilling hadde vært: *Hvorfor skrives det*

mer om herreidrett enn kvinneidrett i Norge? eller: *Hvorfor er det få kvinnelige sportsjournalister i Norge?* ville en kvalitativ tilnærming vært den foretrukne metoden. I slike tilfeller ville oppgaven og vært mer avhengig av tidligere forskning. Kvalitativ metode legger vekt på forståelse, snarere enn forklaring, har data i form av tekst i stedet for tall og har en empiridrevet og eksplorerende fremgangsmåte i motsetning til kvantitativ metode som er teori- og hypotesedrevet (Tjora, 2013, s. 18). En annen forskjell som er betydelig når det kommer til valg av metode er at det i kvalitativ metode legges vekt på «nærhet og observasjoner av et fåtalls studieobjekter i sine naturlige omgivelser» (Ringdal, 2013, s. 105). Kvantitativ metode «går i bredden ved å registrere sammenliknbar og strukturert informasjon i et stort utvalg» (ibid.).

VG og Aftenposten er som tidligere nevnt Norges to største aviser når det kommer til trykt opplag. VG er kjent for å ha et stort fokus på sport, mens Aftenposten med sin over 150 år lange historie ikke vier sport like stor oppmerksomhet. Aftenposten kjøpte derimot opp VG da de var på randen av konkurs i 1966 og avisene er i dag begge eid av medieselskapet Schibsted Norge AS (Flo, 2010, s. 25). Valget av analyseperiode på 1. – 29. november 2019 er gjort på bakgrunn av de tidligere nevnte tallene som ble gjort tilgjengelig i desember 2019, hvor VG hadde 4 kvinnelige sportsjournalister av totalt 23, 17,4 prosent, og Aftenposten hadde én kvinnelig sportsjournalist av totalt 5, 20 prosent (Aarli-Grøndalen, 2019). Begge avisene hadde med andre ord høyere andel kvinnelige sportsjournalister enn tallet på landsbasis viste med 11,6 prosent. Det ble i denne perioden gitt ut 29 aviser hos både VG og Aftenposten. Det er positivt for oppgaven at begge aviser har samme antall utgitte aviser i perioden, da ulikt antall utgivelser ville måtte bli tatt hensyn til i drøfting av resultater.

Datamaterialet er samlet inn ved å se gjennom alle papiravisene som var utgitt av Aftenposten og VG i den valgte perioden. Nasjonalbibliotekets nettbaserte arkiv er her brukt som kilde for å få tilgang til papiravisene. Nasjonalbiblioteket skriver selv på sine nettsider: «Nasjonalbibliotekets avissamling er så godt som komplett fra 1763 og fram til i dag. Samlingen består av ca. 50 000 bind, og inneholder både riksaviser og lokalaviser» (Nasjonalbiblioteket, u.å.).

3.2 Variabler

Oppgavens variabler er brukt i denne oppgaven er kjønn, avis, journalist, lengde på artikkel, og forside. Variablene er valgt ut på bakgrunn av hvordan avisene prioriterer sine saker med tanke på kjønn, kjønn på journalistene, lengde på sak og kjønn prioritert på forsiden. Enkelte variabler

er lagt til i løpet av oppgaveløpet, ettersom enkelte tendenser ble tydeligere, slik som innholdsvariabelen.

3.2.1 Kjønn

Flesteparten av artiklene er skrevet om enten herreidrett eller kvinneidrett. Et fåtall av sakene omhandler begge kjønn. Under innsamling av datamaterialet ble det funnet et par saker som omhandlet nøytrale saker, som for eksempel generell doping i idretten eller OL i Tokyo 2020. Disse sakene har lite å si for denne oppgaven, og er dermed utelatt fra analysen. Dermed blir variablene for kjønn; «herreidrett», «kvinneidrett» og «begge kjønn».

3.2.2 Avis

Variabelen «avis» er delt inn i de to avisene som oppgaven fokuserer på; «VG» og «Aftenposten». Dette vil gi muligheten til å finne ut om en av avisene er mer balansert i sin dekning av idretten enn den andre. VG kan om ikke annet ses på som en litt mer tabloid avis enn Aftenposten, som gjør analysen mer interessant.

3.2.3 Journalist

En av oppgavens hypoteser er at kvinnelige journalister skriver mer om kvinnelige idrettsutøvere. Derfor ble variabelen journalist viktig å ha med. Denne er delt inn i kategoriene «mannlig journalist», «kvinnelig journalist», «begge kjønn», «ukjent» og «NTB» (Norsk Telegrambyrå). Disse variablene vil gjøre det tydelig hvilket kjønn som skriver om hvilke idrettsutøvere. Enkelte artikler er såpass små at de ikke har spesifikk forfatter, mens andre er kjøpt fra NTB.

3.2.4 Lengde på sak

En ting er å analysere konkret antall artikler skrevet om hvert kjønn. Det å se på spalteplass og lengde gjør at man kan se hvilket kjønn som får størst omtale også i antall sider. Er det noen korrelasjon mellom antall artikler og artikkellengde? Her er variablene «mer enn én side», «1/2 – 1 side» og «under én side» tatt med for å definere lengden på artiklene.

3.2.5 Kjønn på forsiden

Svarer antall forsider fordelt på hvert av kjønnene til antall artikler skrevet om hvert kjønn? Dette måles ved variablene «menn på forside» og «kvinner på forside». Forsidene til aviser og sportsbilag viser ofte hva som er avisens hovedsak, og kan gi en god pekepinn på hva avisene definerer som det mest viktige og interessante. Variabelen begge kjønn er her utelatt.

3.2.6 Innhold

Selv om kvinner blir omtalt, er det interessant å se på hva artikkelen faktisk handler om. Dette blir målt med variablene «sportslige prestasjoner», «seksuell trakassering», «vekt», «skade», «privat» og «legger opp».

3.3 Reliabilitet, validitet og generaliserbarhet.

Reliabilitet, eller pålitelighet, handler om man at man vil få samme resultat på gjentatte målinger ved bruk av samme måleverktøy (Ringdal, 2013, s. 96). Reliabilitet går også ut på at man går inn i forskningsområdet som så objektiv og nøytral som overhodet mulig (Tjora, 2013, s. 203). Det er ifølge Tjora (ibid.) ikke mulig at fullstendig nøytralitet eksisterer. Det er derfor viktig å gjøre rede for at jeg som har skrevet denne oppgaven har et sterkt engasjement for dette temaet, og mener personlig at kvinnelige idrettsutøvere får for lite oppmerksomhet i norske medier. Dette kan i mange tilfeller oppfattes som støy, men også som en ressurs. Jeg har ved tidligere anledninger satt meg noenlunde inn i temaet, ettersom jeg er generelt svært sportsinteressert. Kunnskap om temaet er sjeldent sett på som negativt, med kan være en ulempe ved at jeg har med meg enkelte forutinntattheter, som kanskje gjenspeiles i oppgavens hypoteser.

Det ble i en tidlig fase vurdert om 1. – 29. desember kunne være en aktuell tidsperiode, men dette ble lagt vekk da håndball-VM for kvinner ble arrangert 30. november – 15. desember (Hagen, 2019). Et slikt mesterskap ville med stor sannsynlighet skapt en skjev fremstilling, da det i denne perioden ville blitt skrevet flere artikler enn man normalt kan regne med om kvinneidrett. I likhet ble det arrangert håndball-EM for herrer 9. – 26. januar 2020, og denne perioden kunne på lik linje ført til en unormal skjevfordeling (Strøm, 2020). I perioden 1. – 29. november 2019 var det innspurt i både Toppserien for fotballkvinnene og Eliteserien for fotballherrene, noe som gir et noenlunde likt referansepunkt (Eurosport, 2018; Madsen, 2018). Ved å bruke en tidsperiode med mesterskap som er spesifikt knyttet til kjønn vil oppgavens reliabilitet bli svekket, ettersom den innsamlede data ikke vil gjenspeile den faktiske fordelingen. Derfor ble det viktig å unngå slike mesterskap.

Oppgavens validitet, eller gyldighet, går ut på om man måler det man faktisk vil måle og om variablene representerer det som oppgaven ønsker å undersøke (Ringdal, 2013, s. 96). Finner man svar på de spørsmålene/hypotesene man stiller? Validitet og reliabilitet går ofte sammen. For å få høy validitet er det en forutsetning å ha høy reliabilitet (ibid.). Gjennom godt definerte variabler og verdier/kategorier vil det være en god forutsetning for høy validitet.

Generaliserbarhet eller overførbarhet går ut på at resultatene man får fra undersøkelsen også gjelder i andre situasjoner, altså om i hvor stor grad det bestemte utvalget er overførbart til resten av populasjonen (Ringdal, 2013, s. 248). I dette tilfellet vil det si at denne oppgavens resultater og konklusjoner kan gjelde også for andre aviser. For å få større generaliserbarhet i denne oppgaven vil det derfor være hensiktsmessig med et større utvalg, altså flere aviser som igjen gir et høyere antall artikler. På tross av denne studiens størrelse, har den elementer i seg som kan gi et visst bilde av deknningen. Det er viktig å påpeke at valg av aviser også spiller inn. Man kan tenke seg til at lokalaviser skriver mer om lokale idrettspersonligheter, og at for eksempel Adresseavisa vil dekke mer om Johannes Høsflot Klæbo enn det en nasjonal avis vil gjøre. Idrettsarrangementer som kretsmesterskap og andre lokale sportsbegivenheter vil bli gitt spalteplass som nasjonale aviser ikke dekker. En annen ting å merke seg er at både VG og Aftenposten (i noe mindre grad enn VG) er tabloide aviser. Dersom oppgaven hadde valgt å se på artikler skrevet på nett, ville NRK vært mulig å se på. NRK er som kjent statsfinansiert. Det er mulig det ville blitt et skille mellom NRK VG/Aftenposten ettersom NRK ikke avhengig av klikk og reklameinntekter, og at det dermed kan tenke seg at deres journalistikk vil prøve å være mer inkluderende.

4. Analyse

I dette kapitlet vil oppgaven vise ulike tabeller som ser på fordelingen av kvinneidrett og herreidrett i VG og Aftenposten, om det er kvinnelig eller mannlig journalist som har skrevet artiklene, og om det er noen sammenheng mellom kjønn på journalist og kjønn på idrettspersonlighet(e). I tillegg vil det bli sett på hvor mye spalteplass kvinner og menn får, om det er mer enn én side, en halv - én side eller under én side. Det vil også bli sett på andelen kvinner og menn som figurerer på avisenes sportsforside.

Det er greit å presisere at meninger/kommentarer er tatt med i denne analysen, i tillegg til vanlige nyhetssaker. Saker som er ekskludert er kjønnsnøytrale saker, slik som generelle artikler om doping i idretten eller generelt om OL i Tokyo 2020.

4.1 Tabeller

Tabell 1: Antall sportssaker per avis.

	Prosent	N
VG	59,8	180
Aftenposten	40,2	121
Total	100	301

Tabell 1 viser oversikten over antall saker i VG og Aftenposten. VGs artikler utgjør 59,8 prosent, mens Aftenpostens utgjør 40,2 prosent. En grunn til skillet på over 9 prosent, er at VG generelt har en større sportsdel i sine aviser som kan utgjøre 8-10 sider, ofte som et eget bilag, mens Aftenpostens sportssider sjeldent overgår 5-6 sider. Det er da naturlig at VG har høyere antall artikler enn Aftenposten.

Tabell 2: Frekvenstabell over fordelingen av herre- og kvinneidrett.

	Prosent	N
Herreidrett	75,08	226
Kvinneidrett	22,59	68
Begge kjønn	2,33	7
Totalt	100	301

Tabell 2 viser oversikten over fordelingen av kjønn i analyseperioden. Saker om herreidrett har høyest frekvens med 75,08 prosent av sakene, mens saker om kvinneidrett er på 22,59 prosent. Funnene er ikke overraskende, og støtter tidligere forskning sitert av Croteau og Hoynes om at dekningen av kvinneidrett er svært mangelfull (2019, s. 249). Selv om den fortsatt er mangelfull, kan man likevel se forbedring dersom man sammenligner med Hognestads funn, hvor andelen kvinneidrett lå på mellom 9 og 14 prosent (Sellevold og Raustøl, 2014).

Tabell 3: Krysstabell over herre- og kvinneidrett i avisene. Oppgitt i prosent.

	VG	Aftenposten	N
Herreidrett	82,22	64,46	226
Kvinneidrett	16,11	32,23	68
Begge kjønn	1,67	3,31	7
Totalt	100	100	301

I tabell 3 kan man se at Aftenposten er den store vinneren når det kommer til å skrive om kvinneidrett. De ligger på en andel på 32,23 prosent, og tar man med artikler om begge kjønn,

ligger dette på 35,54 prosent. Dette er ganske nøyaktig dobbelt så mye som VG sine tall, med 16,11 prosent om kvinneidrett, og 17,78 prosent hvis man regner med artikler om begge kjønn.

Tabell 4: Frekvenstabell over journalistens kjønn.

	Prosent	N
Mannlig journalist	77,41	233
Kvinnelig journalist	12,96	39
Begge kjønn	2,33	7
NTB	0,99	3
Ukjent	6,31	19
Totalt	100	301

Tabell 4 viser hvor mange prosent av sakene som er skrevet av hvilket kjønn. Tar man med artiklene hvor begge kjønn har skrevet sammen utgjør andelen artikler med kvinnelig journalister 15,29 prosent. Med tanke på at det i VG og Aftenposten er ca. 18 prosent kvinnelige sportsjournalister er dette et relativt positivt funn. Det viser at de kvinnelige journalistene ikke utkonkurreres av herrene når det kommer til arbeidsmengde.

Tabell 5: Krysstabell mellom journalistens kjønn og avis. Oppgitt i prosent.

	VG	Aftenposten	N
Mannlig journalist	82,32	70	233
Kvinnelig journalist	12,15	14,17	39
Begge kjønn	1,67	3,33	7
NTB	0,55	1,67	3
Ukjent	3,31	10,83	19
Total	100	100	301

Tabell 5 viser fordelingen av journalistens kjønn i tilknytning til VG og Aftenposten. Tallene viser at VG har en kvinnelig andel sportsjournalister på 17,4 prosent, står kvinnene alene for 12,15 prosent av artiklene. Hos Aftenposten utgjør Mette Bugge, som eneste kvinnelige sportsjournalist, 20 prosent av sportsredaksjonen. Hun har alene produsert 14,17 prosent av deres sportsartikler.

Tabell 6: Krysstabell mellom kjønn på journalist og kjønn i sakene. Oppgitt i prosent.

	Mannlig journalist	Kvinnelig journalist	Begge kjønn	Ukjent	NTB	N
Herreidrett	82,83	38,46	75	47,37	100	226
Kvinneidrett	15,88	53,85	12,5	52,63	0	68
Begge kjønn	1,29	7,69	12,5	0	0	7
Total	100	100	100	100	100	301

Tabell 6 viser journalistens kjønn og hvilket kjønn de skriver mest om i begge avisene slått sammen. Det er verdt å merke seg at kvinnelige journalister skriver om kvinner 53,85 prosent av tiden, mens artikler om menn bare utgjør 38,46 prosent av deres arbeid.

Tabell 7: Krysstabell mellom kjønn på journalistene og kjønn i sakene fordelt på avis. Oppgitt i prosent.

		Mannlig journalist	Kvinnelig journalist	Begge kjønn	Ukjent	NTB	N
VG	Herreidrett	88,59	40,91	100	50	100	148
	Kvinneidrett	11,41	45,45	0	50	0	29
	Begge kjønn	0	13,64	0	0	0	3
	Totalt	100	100	100	100	100	180
Aftenposten	Herreidrett	72,62	35,29	50	46,15	100	78
	Kvinneidrett	23,81	64,71	25	53,85	0	39
	Begge kjønn	3,57	0	25	0	0	4
	Totalt	100	100	100	100	100	121

Tabell 7 viser journalistenes kjønn fordelt mellom herreidrett, kvinneidrett og begge kjønn i VG og Aftenposten. I begge aviser er det overvekt i at kvinnene skriver om kvinneidrett. I VG ligger dette tallet på 45,45 prosent, mens det i Aftenposten ligger på hele 64,71 prosent.

Tabell 8: Krysstabell over lengde på artikkel fordelt på avis. Oppgitt i prosent.

		Herreidrett	Kvinneidrett	N
VG	Mer enn én side	41,89	24,14	69
	1/2 - 1 side	41,22	58,62	78
	< 1 side	16,89	17,24	30
	Totalt	100	100	177
Aftenposten	Mer enn én side	34,62	30,77	39
	1/2 - 1 side	37,18	35,9	43
	< 1 side	28,2	33,33	35
	Totalt	100	100	117

Tabell 8 viser hvor mye spalteplass kvinner og menn får i de to utvalgte avisene. Variabelen begge kjønn er her utelatt. Mens VG bruker mer enn én side på herrene i 41,89 prosent av sakene om menn og gir kvinnene tilsvarende lengde i 24,14 prosent av artiklene om kvinneidrett, viser tallene at Aftenposten fordeler lengden på saker mer jevnt mellom kjønnene. Her får menn mer enn én side spalteplass i 34,62 prosent av sakene, mens kvinnene ligger på 30,77 prosent.

Tabell 9: Frekvenstabell over kjønn på forsiden.

	Prosent	N
Menn på forside	74,51	38
Kvinner på forside	25,49	13
Totalt	100	51

Tabell 9 viser fordelingen av kjønn på forsiden totalt i begge avisene. Variabelen begge kjønn er her utelatt, og antall forsider er derfor mindre enn totalt antall aviser. Tabellen viser at forsiden av sportsbilaget gjenspeiler godt antall artikler skrevet om kvinner og menn, og kvinner er sådan ikke underrepresentert i med tanke på antall artikler de figurerer i.

Tabell 10: Krysstabell over kjønn på forside.

		Prosent	N
VG	Menn på forside	80	20
	Kvinner på forside	20	5
	Totalt	100	25
Aftenposten	Menn på forside	69,23	18
	Kvinner på forside	30,77	8
	Totalt	100	26

Tabell 10 viser hvordan VG og Aftenposten har brukt forsideplassen sin. Variabelen begge kjønn er her utelatt. Kvinner figurerte på VGs sportsforside 20 prosent av avisene, mens Aftenposten hadde kvinner på forsiden 30,77 prosent av gangene. Disse tallene er sammenlignbare med tallene fra tabell 3, og viser at kvinner figurerer på forsiden omtrent like mye som det blir skrevet om kvinner i de to avisene.

Tabell 11: Frekvenstabell over innhold i sak om kvinner. Oppgitt i prosent.

		Prosent	N
VG	Sportslige prestasjoner	48,28	14
	Seksuell trakassering	10,34	3
	Vekt	10,34	3
	Skade	17,24	5
	Privat	6,9	2
	Legger opp	6,9	2
	Totalt	100	29
Aftenposten	Sportslige prestasjoner	71,8	28
	Seksuell trakassering	2,56	1
	Vekt	5,13	2
	Skade	5,13	2
	Privat	7,69	3
	Legger opp	7,69	3
	Totalt	100	39

Tabell 11 viser hva sakene om kvinnene handlet om i VG og Aftenposten. Denne tabellen og variablene ble lagt til ettersom jeg stadig merket meg hvor mye av det som ble skrevet som ikke handlet om kvinnenes prestasjoner. VG skilte seg her spesielt ut hvor under halvparten av artiklene, 48,28 prosent, handlet om prestasjonene til kvinner, mens tallene fra Aftenposten vise en omtale av kvinners prestasjoner i 71,8 prosent av sakene.

5. Drøfting

Dette kapittelet vil på bakgrunn av problemstillingen: *hvordan dekker Norges to største aviser kvinneidrett?* se på om hypotesene i lys av oppgavens funn fra analysen, og om de kan bekrefte eller om de må forkastes. Deretter vil det bli sett på andre interessante funn knyttet til variablene i teoridelen.

5.1 Hovedfunn

Funnene fra analysen støtter delvis hypotese 1; antall artikler om menn vil være i kraftig overtall, med en andel på over 70 prosent. Totalt står artiklene om herreidrett for 75,08 prosent av artiklene. Ser man på VG og Aftenposten separat stemmer fortsatt H1 for VG, med en andel på 82,22 prosent. H1 stemmer derimot ikke når det gjelder artiklene fra Aftenposten, som her ligger på 64,46 prosent. H1 kan og settes sammen med tidligere forskning, og den totale andelen av artikler om herreidrett stemmer svært godt med Hognestads funn, hvor nesten 75 prosent av

artiklene handlet om menn (Sellevoid og Raustøl, 2014). Hypotese 1 kan derfor ikke forkastes, men man kan se en tydelig tendens til dette skillet.

H2; kvinnelige journalister skriver oftest om kvinnelige idrettsutøvere, støttes av funnene i både VG og Aftenposten. I VG skrev kvinnelige journalister om kvinner i 45,45 prosent av sakene sine. Tallene hos Aftenposten lå enda høyere, med 64,71 prosent.

H3; artikler om menn får oftere større spalteplass enn artikler om kvinner, blir også bekreftet uavhengig av avis. Mens herrene i VG får mer enn én side spalteplass i 41,89 prosent av artiklene, får kvinnene tilsvarende lengde i bare 24,14 prosent av artiklene. Aftenposten har dog en bredere fordeling, og kvinneidrett blir ikke like ofte henvist til kortere spalteplass som i VG. 30,77 prosent av artiklene om kvinner i Aftenposten får mer enn én side spalteplass, mens herrene får tilsvarende lengde i 34,62 prosent av sakene.

5.2 Sekundærfunn

Det ble i 1995 foretatt en studie av kvinneidrettens plass i fire norske aviser, hvor Aftenposten var en av disse (Haukeberg & Syrstad, 2000, s. 168). Der ble kvinnene omtalt i bare 15 prosent av Aftenpostens sportssider (ibid.). Dette viser da at avisens mediedekning om idrettskvinner har doblet seg sammenlignet med analysen fra 1995.

I VG tilsvarende antall artikler skrevet av menn andelen menn som finnes i sportsredaksjonen. 82,32 prosent av artiklene ble skrevet av en mannlig journalist, og VGs sportsredaksjon består av 82,6 prosent menn. 12,15 prosent av artiklene ble skrevet av en kvinne, noe som er over 5 prosent unna deres kvinneandel i sportsavdelingen på 17, 4 prosent. Det å være ansatt i en sportsredaksjon betyr ikke eksklusivt at man skriver artikler. Det kan tenkes at flere har roller som ikke inkluderer skriving av tekst, for eksempel programlederjobb eller det å være utegående reporter.

5.2.1 Kvinner som pynt på TV-skjermen

Da TV2 og NRK i 2016 delte på Europamesterskapet i fotball valgte begge kanalene å ha kvinnelig programleder, og mannlig kommentator (Amlie, 2016). Både TV2 og NRK har hatt en overvekt av kvinnelige sportsankere de siste 5 årene, noe som for meg er et tema som ville være interessant og studert videre. Hvorfor er det slik? Blir kvinner heller plassert foran kamera enn bak kommentatormikrofonen for å tiltrekke mannlige seere? Eide (2000, s. 186) refererer til Pedersen som skriver om lavkultur-kvinnelighet, noe som lever i beste velgående i kommersiell TV. Pedersen mener at kvinnelige TV-verter og programledere «fungerer som

fasadepynt og dermed oppfyller markedets krav» (Eide, 2000, s. 186). Eide (2000, s. 185) siterer også Skretting (1996) som mener at «journalistisk dyktighet synes å være nødvendig, men ikke tilstrekkelig for en kvinne som vil arbeide som fjernsynsprogramleder. Kvinnene pynter opp». I 2001 leverte Peter Fosslund sin mastergrad som handlet om sportsnyheter med fokus på kjønn, hvor han studerte både TV2 og NRKs sportsnyheter (Flach, 2002). Der kom det frem at hovedoppslagene hos NRK hadde mannlige idrettsutøvere i fokus i 97,4 prosent av tiden (ibid.). Samtidig hadde sportssendingene en kvinnelig programvert i 94 prosent av sendetiden (ibid.). Fordelingen av kjønn på programverten i TV2 var 50/50, og TV2s sportsredaktør svarte at det fantes to kriterier for å bli sportsvert hos dem; «eldre menn på grunnlag av deres troverdighet og unge, pene og blonde jenter på grunnlag av deres estetikk. En slik tankegang vil nok for mange virke gammeldags i 2020, men både antallet og utseende på kvinnelige sportsprogramledere og sportsankere er noe jeg har bitt meg merke i de seneste årene.

5.2.3 Kvinners gode prestasjoner vs. herrers svake

En liten forventning jeg hadde da jeg begynte på denne oppgaven var å se at kvinners gode prestasjoner ble tilsidesatt for omtale av menns svakere prestasjoner. Et eksempel på dette fant jeg i VGs sportsbilag mandag 18. november 2019³. 17. november hadde det vært fellesstart i skiskyting på Sjusjøen. Johannes Thingnes Bø fikk 6. plass i løpet og havnet nesten halvminuttet bak vinneren. Samme dag gikk Marte Olsbu Røiseland inn til pallplass da hun ble nummer tre på kvinnenenes fellesstart. Man skulle kanskje tro at en tredjeplass ville gitt større spalteplass enn en sjetteplass, men VG valgte å gi den store spalteplassen til Thingnes Bø og hans duell mot franskmannen Martin Fourcade med et bilde som dekket en tredjedel av siden, mens omtalen av kvinnene ble plassert som en marg på siden. Resultatlisten av topp åtte på herrenenes fellesstart ble også inkludert, mens denne ikke var å finne i artikkelen om Olsbu Røiseland.

5.2.4 Kvinner og det utenomsportslige

I VG ble jeg tidlig oppmerksom på at mye av det som ble skrevet om de kvinnelige utøverne ikke hadde noe med deres prestasjoner på idrettsarenaen å gjøre. Derfor ble det inkludert en frekvenstabell over hovedtemaet i sakene om kvinnene i VG. Nesten halvparten, 48,68 prosent, av sakene handlet *ikke* om kvinnenenes prestasjoner. Dette står i stor kontrast med Aftenposten, som skriver om sportslige prestasjoner hos kvinnene i 71,8 prosent av sakene.

³ <https://www.nb.no/items/efe06fd86e6cc0f3756efbf6165a86d0?page=39&searchText=>

5.2.5 Jenter vs. herrer

I tillegg har jeg merket meg at det i idretter som ofte har et maskulint preg, slik som fotball, blir det et skille mellom hvordan man titulerer utøverne. Når det kommer til det norske fotballandslaget, blir det kvinnelige fotballandslaget ofte blir omtalt som «fotballjentene» eller «landslagsjentene», mens herrene bare går under «landslaget». I håndballen er det derimot mer likestilling da vi er kjent med «håndballgutta» og «håndballjentene». En teori på hvorfor det er slik kan være at fotballen i lang tid har vært kjent som en mer maskulin sport enn det håndball er, og at det kvinnelige håndballandslaget har prestert på et høyere nivå enn herrene over lang tid.

6. Avslutning

Denne oppgaven har sett på Norges to største papiraviser og deres dekning av kvinner i idretten. Gjennom en kvantitativ innholdsanalyse av fire ukers artikler i VG og Aftenpostens papiraviser har funnene vist at kvinneidrett er klart underrepresentert. Ser man tilbake på tallene fra 2007, hvor kvinner bare figurerte i 11 prosent av sakene, er det likevel en klar fremgang til denne oppgavens funn på 22,59 prosent.

Teorien på at det ville vært skrevet mer om kvinnelige idrettsutøvere dersom det hadde vært flere kvinnelige sportsjournalister, kan vise seg å stemme, da kvinnelige journalister i større grad skriver om kvinneidrett. En mer likestilt sportsjournalist-masse kan virke å ha en viktig betydning for dekingen av kvinneidrett.

Oppgaven har også vist at det er en forskjell mellom VG og Aftenposten i deres idrettsdekning. Aftenposten skriver nesten dobbelt så mye om kvinneidrett enn det VG gjør, dersom man kun ser på antall artikler. De gir i tillegg kvinnene mer forsideplass og flere artikler over én side hvor kvinnene er prioritert.

Videre analyser av oppgavens tema kan gå mer i dybden av innholdet som dominerer i artiklene om kvinner og menn. Hvor ofte omtales kvinnene som mødre og kjæreste, kontra herrene som fedre og kjæreste? Hvor ofte er det kvinner som uttaler seg om menns prestasjon, mot menn som uttaler seg om kvinners prestasjoner? Dette kunne vært interessant å gå videre med, for eksempel i en masteroppgave som vil gi rom for større undersøkelser. En kvalitativ undersøkelse rundt temaet kunne også vært interessant, ved å intervjuer både kvinnelige og mannlige journalister, og kvinnelige og mannlige idrettsutøvere. Knut Helland som har blitt

referert tidligere i denne oppgaven er og en person som det ville vært interessant å intervju, med tanke på hans forskningsretning; sport, medier og journalistikk.

7. Litteraturliste

Aalberg, T. & Elvestad, E. (2012). *Mediesosiologi*. (2. utgave). Det Norske Samlaget. Oslo.

Amlie, H. (2016). *Slik sendes Fotball-EM på NRK og TV2*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/presse/slik-sendes-fotball-em-pa-nrk-og-tv-2-1.12911241> 20.05.20

Aarli-Grøndalen, R. (2019). *Sportsjournalistene med rekordhøy kvinneandel*. Hentet fra: <https://journalisten.no/norske-sportsjournalisters-forbund-reidar-sollie-sportsjournalistikk/sportsjournalistene-med-rekordhoy-kvinneandel/385946> 10.04.20.

Croteau, D. & Hoynes, W. (2019). *Media/Society Industries, Images, and Audiences*. (6. utgave). London: SAGE Publications Ltd.

Duesund, R. Nord, B. A. & Aarnes, H. (2007). *Kvinneidrett forsvinner i mediene*. Hentet fra <https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/Jn3P7/kvinneidrett-forsvinner-i-mediene> 23.04.20

Eide, E. (2000). *Falske speil – hvorfor misforhold samfunns-medier*. I Eide, E., *Narrespeil: Kjønn, sex og medier*. Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Eurosport (2018). *Terminlisten: slik spilles Eliteserien 2020*. Hentet fra: https://www.eurosport.no/fotball/eliteserien/2018/terminlisten-slik-spilles-eliteserien-2019_sto7057551/story.shtml 04.05.20

Flo, I (2010). *Norske aviser fra A til Å*. I Dahl, H. F., Flo, I. & Øy, N. E. (2010). *Norsk presses historie 1660-2010*. Universitetsforlaget, Oslo.

Hagen, M. (2019). *Slik spilles håndball-VM*. Hentet fra: <https://www.dagbladet.no/sport/slik-spilles-handball-vm/71870220> 04.05.20

Haukeberg, B. Syrstad, S. (2000). *Hvor var du da Marit Myrmæl brakk staven? Når kvinner forsvinner «på sporten»*. I Eide, E., *Narrespeil: Kjønn, sex og medier*. Høyskoleforlaget, Kristiansand.

Helland, K. (2004). *Sport som attraksjon: Symbiosen mellom fotball og medier*. Hentet fra <https://www.idrottsforum.org/articles/helland/helland.html> 27.04.20

Jor (2019). *Tallene er klare: Her er landets største mediehus*. Hentet fra: <https://www.medier24.no/artikler/mediebedriftene-legger-ram-medietailene/461612> 20.04.20

Lindebø, K. (2019). *Få kvinnelige sportsjournalister: - Det er trist, både for redaksjonene og for idretten*. Hentet fra: <https://journalisten.no/adresseavisen-aftenposten-berit-roald/fa-kvinnelige-sportsjournalister--det-er-trist-bade-for-redaksjonene-og-for-idretten/387816> 14.04.20.

Madsen, C. (2018). *Slik spilles Toppserien 2019*. Hentet fra: <https://www.fotball.no/turneringer/toppserien/2018/slik-spilles-toppserien-2019/> 04.05.20

McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass Communication Theory* (6. utgave). London: SAGE Publications Ltd.

Nasjonalbiblioteket. (U.å.). *Aviser*. Hentet fra: <https://www.nb.no/samlingen/aviser/> 17.03.20

Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold*. (3. utgave). Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS. Oslo.

Sellevold, T. & Raustøl, H. (2014). *-Mediene er veldig opptatt av mannsidrett*. Hentet fra <https://www.nrk.no/sorlandet/mannsidrett-dominerer-i-avisene-1.11914601> 14.05.20

Strøm, O. K. (2020). *Slik blir håndball-EM på TV*. Hentet fra: <https://www.vg.no/sport/haandball/i/WbyXPK/slik-blir-haandball-em-paa-tv> 04.05.20

Tjora, A. (2013). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. (2. utgave. 2. opplag). Gyldendal Norsk Forlag. Oslo.

U. å. *Knut Helland, Professor*. Hentet fra: <https://www.uib.no/en/persons/Knut.Helland> 15.05.20

